

รายงานผลการฝึกอบรม
ASEAN Community Training Program
for Thai Government Officers (Myanmar)
วันที่ 8-18 สิงหาคม 56 (ไม่รวมวันที่ 10-12 สิงหาคม 2556)

กำหนดการการฝึกอบรม

วันพฤหัสบดีที่ 8 สิงหาคม 2556 (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

- *Welcome Speech by Mr.Charnvit Krairiksh; Deputy Secretary-General, OCSC
- *Orientation of Program by Dr.Surapit Promsit
  - ASEAN Learning
  - Case Study of ASEAN Countries and the future of ASEAN
- *ASEAN Integrated Development Concept by Air Marshall Johm Rungsawang
- *Group Discussion: ASEAN Social and Cultural Blueprint : the Context of Thailand 2015

วันศุกร์ที่ 9 สิงหาคม 2556 (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

- *ASEAN History and Economic Development by Professor Dr.Surachai Sirikrai
- *Case Study Workshop : Myanmar

วันอังคารที่ 13 สิงหาคม 2556 (เมียนมาร์)

- *Depart for Myanmar

วันพุธที่ 14 สิงหาคม 2556 (เมียนมาร์)

- *Site Visit: Royal Thai Embassy (Yangon) and Presentation
  - Overview and History of Myanmar Economic Development
  - Thailand and Myanmar International Relations by Mr.Chainarong Keratiyutwong;
Minister, Royal Thai Embassy, Yangon, Myanmar
- *Myanmar and International Trade Overview and Site Visit: Myanmar International Terminal Thilawar

วันพฤหัสบดีที่ 15 สิงหาคม 2556 (เมียนมาร์)

- *The Adaptation of Myanmar in the new Social and Economic Era by Mr. Thein Myint Wai (Assistant Director; Ministry of Commerce)
- *Group Discussion: ASEAN National Economic and Social Policy Comparison and Discussion

วันศุกร์ที่ 16 สิงหาคม 2556 (เมียนมาร์)

- *Site Visit: Kambawza Bank and Presentation: Myanmar Financial Sector Development by Executives of Kambawza Bank
- *Depart for Bangkok

วันเสาร์ที่ 17 สิงหาคม 2556 (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

- *Workshop: How Thailand should adapt itself to stay competitive socially and economically in ASEAN?
- *Group Discussion and Presentation

วันอาทิตย์ที่ 18 สิงหาคม 2556 (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

- *Panel Discussion
- *Program Conclusion

สรุปประเด็นจากการฝึกอบรม

☐ ASEAN Learning and Case Study of ASEAN Countries and the future of ASEAN

by Dr.Surapit Promsit

อาเซียน เป็นองค์กรระหว่างประเทศระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดตั้งขึ้นเพื่อการธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค ความร่วมมือในการเพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม วัฒนธรรมในกลุ่มประเทศสมาชิก ในการเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ปี พ.ศ. 2558 ทั้ง 10 ประเทศต้องมีการศึกษา เรียนรู้เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่อง และถูกต้อง

ศิริัญญา ปกาสิทธิ์ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

ASEAN Training Program 2013 | 2

รวมถึงเตรียมพร้อมตนเองเพื่อการเข้าร่วมประชาคมอาเซียนอย่างภาคภูมิ มั่นใจ และมีการพัฒนาความเจริญของประเทศอย่างเท่าเทียมกัน

ในการเรียนรู้ วิเคราะห์อาเซียน ขาดไม่ได้เลยที่จะต้องเข้าใจถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis) ซึ่งเป็นประเด็นที่ทำให้เราเห็นถึงศักยภาพตนเอง และสภาพแวดล้อมที่ทั้งกระตุ้นและชะลอการพัฒนาของ ASEAN โดยสรุปการวิเคราะห์ SWOTของอาเซียน มีดังนี้

จุดแข็ง : เป็นภูมิภาคที่มีความสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำมัน แร่ ผลิตผลการเกษตรที่มีความหลากหลาย มีกลุ่มกำลังคนวัยทำงานจำนวนมาก มีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ในสัดส่วนจำนวนมาก และมีเครือข่ายความร่วมมือในภูมิภาคที่เข้มแข็ง

จุดอ่อน : มีการคาดการณ์ว่า อาเซียนอาจจะไม่พร้อมอย่างเต็มที่ในการเป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 เนื่องจากมีช่องว่างการพัฒนาอย่างมาก จากเหตุผลของความแตกต่างทางพื้นฐานของแต่ละประเทศ เช่น รายได้ต่อหัว ทุมนมนุษย์ หรือระบอบการเมือง เป็นต้น ระดับการพัฒนาทางการศึกษาที่ไม่สูงนัก ประกอบกับแรงงานไร้ฝีมือจำนวนมาก การตัดสินใจที่ล่าช้าในประเด็นต่าง ๆ เนื่องจากต้องรอมติเสียงข้างมาก (consensus) และเคารพหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายใน (Non-Interference in Domestic Affair) และที่สำคัญซึ่งมีลักษณะขัดกันทางปฏิบัติ คือ แม้ ASEAN จะมีจุดแข็งคือ มีสัดส่วน FDI จำนวนมาก แต่การพึ่งพิง FDI โดยส่วนใหญ่ ทำให้ ASEAN ขาดการพัฒนานวัตกรรม

โอกาส : มีภูมิประเทศที่เป็นศูนย์กลางและมีลักษณะยุทธศาสตร์ เป็นศูนย์กลางเกี่ยวกับด้านสุขภาพ การท่องเที่ยว การวิจัย เป็นต้น

ภัยคุกคาม : เป็นประเด็นสำคัญว่า การเป็นประชาคมอาเซียนอาจจะประสบความสำเร็จอย่างไม่สมบูรณ์ เนื่องจากเหตุผลในจุดอ่อนข้างต้น ปัญหาความขัดแย้งเรื่องดินแดนทั้งภายนอก และภายในอาเซียน การบริหารจัดการภัยพิบัติที่ด้อยประสิทธิภาพ รวมถึงการขาดความร่วมมืออย่างจริงจังในประเด็นการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ น้ำ พลังงาน และความมั่นคงด้านอาหาร

เมื่อมองภาพรวมในทุกบริบทที่มีผลกระทบต่ออาเซียนแล้ว สิ่งต่อมาคือ เราต้องทราบศักยภาพสถานภาพของตนเองและเรียนรู้ประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อการปรับปรุง พัฒนาตัวเรา และปรับบางมุมเพื่อให้การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเทศเพื่อนบ้านที่น่าสนใจ และควรศึกษา คือ สิงคโปร์ และเมียนมาร์ กล่าวคือ

ศิริัญญา ปกาสิทธิ์ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

(สิงคโปร์) มีการพัฒนาอย่างสูง และรวดเร็ว เมื่อเปรียบเทียบกับอาเซียน สิงคโปร์มีตัวเลข GDP ต่อหัว ประมาณ 43,929 US\$ ซึ่งสูงที่สุดในอาเซียน (ในปี พ.ศ. 2558 สิงคโปร์คาดการณ์ว่าจะสามารถเพิ่ม GDP ต่อหัวเพิ่มขึ้นถึง 50,000 US\$) ในส่วนของสินค้าส่งออก แนวคิดการเพิ่มมูลค่า (value added) ให้สินค้าเป็นประเด็นน่าสนใจ เพราะสิงคโปร์เน้นการขายนวัตกรรม เทคโนโลยี โดยไม่ส่งออกสินค้าอุปโภคบริโภคที่มีลักษณะทั่วไป เนื่องจากเหตุผลว่าสินค้าทั่วไปประเทศไหนก็สามารถผลิตได้ ในส่วนของการนำเข้าสินค้า มีการตรวจสอบอย่างเข้มงวดถึงคุณภาพ และสุขอนามัย เพื่อความปลอดภัยของประชาชนซึ่งเป็นกำลังหลักสำคัญของสิงคโปร์ และที่สำคัญสิงคโปร์ ให้ความสำคัญกับ KPI ในการปฏิบัติงานทุกอย่าง แม้กระทั่งประธานาธิบดีก็มีการตั้ง KPI วัดผลการปฏิบัติงาน ถ้าทำงานไม่ถึงเป้าหมายก็มีการตัดเงินเดือน

(เมียนมาร์) มีความพยายามในการพัฒนาอย่างเต็มกำลัง และเพิ่งจะเปิดประเทศ พร้อมรับการลงทุน และการพัฒนาต่าง ๆ จากต่างชาติ ซึ่งเมื่อพิจารณาตัวเลข GDP ต่อหัว ประมาณ 715 US\$ ต่ำที่สุดในอาเซียน ดังนั้น เมียนมาร์จึงได้รับความช่วยเหลือมากมาย และจากการเปิดประเทศนักลงทุนต่างชาติให้ความสนใจเข้ามาลงทุน ทำให้เมียนมาร์ได้รับผลประโยชน์ คือรัฐบาลได้รายได้จากการเก็บภาษี รวมถึงได้รับเงินช่วยเหลือจากต่างชาติ แม้การพัฒนาที่วัดจาก GDP ของเมียนมาร์อยู่ในระดับต่ำ แต่เมียนมาร์กลับเป็นที่สนใจของนักลงทุนมากมาย เมียนมาร์เปิดรับการลงทุนระดับชาติที่ยิ่งใหญ่ เช่น การวางระบบการสื่อสารที่ประชาชนทั่วประเทศสามารถเข้าถึงได้ การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการพัฒนา เป็นต้น การขยายการเปิดตลาด รวมถึงการกำหนดหลักเกณฑ์ กฎหมาย ที่เอื้อต่อการลงทุนของต่างชาติ และธุรกิจในประเทศ เป็นประเด็นที่เมียนมาร์กำลังดำเนินการ และเป็นไปด้วยดี สำหรับความพร้อมทางด้านการศึกษาคุณภาพการผลิต เช่น การขยายตัวอย่างรวดเร็วทางการเกษตร อุตสาหกรรมแรงงาน การลดความเข้มงวดและเพิ่มความเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกร ผู้ค้า และผู้ส่งออก การสนับสนุนธุรกิจเอกชน (ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล) เป็นการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการเรียนรู้ทางเทคโนโลยี การพัฒนาระดับการศึกษา คุณภาพชีวิต และมาตรฐานการครองชีพ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

เมื่อเราเรียนรู้ เข้าใจ รู้ถึงจุดอ่อน จุดแข็ง ของประเทศเพื่อนบ้านแล้ว ประเทศไทยควรนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยดึงข้อดีมาปรับใช้เพื่อกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของประเทศ หรือศึกษาข้อเสียเพื่อเป็นบทเรียน ในขณะที่เดียวกันควรก้าวออกไปสร้างความร่วมมือเชิงรุกในด้านต่าง ๆ กับประเทศเพื่อนบ้าน กล่าวได้ว่าเรียนรู้ พัฒนาร่วมกันเพื่อความเจริญของ ASEAN

□ ASEAN Integrated Development Concept

by Air Marshall Johm Rungsawang

บทบาทของทหารในประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community : APSC) ที่สนับสนุนประชาคมเศรษฐกิจ และสังคมอาเซียน จะเห็นได้ชัดเจนว่า ปัจจุบันความสนใจด้านเศรษฐกิจอาเซียนสูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับด้านการเมือง ความมั่นคง และสังคม วัฒนธรรม แต่เราควรเข้าใจว่าเศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญ และความมั่นคงควรจะดำเนินไปเพื่อสนับสนุนซึ่งกันและกัน (ความมั่งคั่งและมั่นคง)

ด้านกำลังพลรวมเพื่อสนับสนุนความมั่นคงของประเทศสมาชิกอาเซียน จำนวนทหารของประเทศสมาชิกอาเซียน มีจำนวน 2,424,400 นาย มากกว่าทหารของสหรัฐอเมริกา 1.5 เท่า (1,458,219 นาย) กล่าวได้ว่าประเทศสมาชิกอาเซียนให้ความสำคัญกับกำลังทหาร แต่ด้านงบประมาณ เทคโนโลยี อุปกรณ์ทางการทหาร ประเทศสมาชิกอาเซียนยังมีตัวเลขที่ต่ำ เมื่อเทียบกับประเทศมหาอำนาจ เช่น สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐประชาชนจีน ดังนั้น อาเซียนจึงดำเนินนโยบายวางตัวกลาง ๆ ไม่เลือกเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เพื่อคานอำนาจระหว่างสหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นการสร้างความมั่นคงให้กับอาเซียนเอง

บทบาทของกองกำลังอาเซียน เป็นการส่งเสริมความมั่นคงอาเซียน ด้วยการเคลื่อนย้ายกำลังพลร่วมกันได้อย่างรวดเร็ว ลดอุปสรรคระหว่างกัน รวมถึงการฝึกซ้อมกองกำลังร่วมกัน การส่งกองกำลังไปช่วยเหลือในวิกฤตภัยต่าง ๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในมุมมองความมั่นคง มีแนววิเคราะห์ที่น่าสนใจ ดังนี้

- แม้จะรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 แต่ความขัดแย้งในกลุ่มประเทศสมาชิก เช่น ปัญหาเขตแดน ปัญหาทางประวัติศาสตร์ ยังคงเป็นปัจจัยชะลอการรวมตัวอย่างสมบูรณ์ของอาเซียน
- ความแตกต่างในระบอบการปกครอง นโยบาย ทำให้เป็นปัญหาต่อการตัดสินใจ และดำเนินนโยบายร่วมกัน
- การเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรี การเปิดพรมแดน จะนำมาซึ่งการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ อาชญากรรมข้ามชาติ และผลกระทบด้านสังคม เป็นต้น

โดยสรุปแล้ว แม้ปัจจุบันประเด็นด้านเศรษฐกิจอาเซียนจะได้รับความสนใจและเป็นประเด็นที่สามารถวัดผลได้อย่างชัดเจนจากตัวเลขความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ประเด็นการเมืองและความมั่นคงซึ่งมีคนติดตาม และนำเสนอไม่มากนัก ก็เป็นประเด็นที่ควรศึกษา และให้ความสำคัญ เนื่องจากความมั่นคง กับ

ศิริกัญญา ปกาสิทธิ์ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

เศรษฐกิจเป็นประเด็นที่ดำเนินไปพร้อมกัน และจากการวิเคราะห์ผลกระทบต่อความมั่นคงจากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ทำให้แต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถกำหนดมาตรการรองรับอย่างเหมาะสม ส่งผลให้ลดความเสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

□ ASEAN History and Economic Development

by Professor Dr.Surachai Sirikrai

อาเซียน ถือกำเนิดจากปฏิญญากรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 มีประเทศร่วมก่อตั้ง 5 ประเทศ คือ ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันภัยคุกคามจากลัทธิคอมมิวนิสต์ ภายหลังมีสมาชิกเพิ่ม คือ บรูไน (ปี 2527) เวียดนาม (ปี 2538) พม่า ลาว (ปี 2540) และกัมพูชา (ปี 2542) แม้ว่าการก่อตั้งอาเซียนจะมาจากเหตุผลประเด็นความมั่นคง และความต้องการความร่วมมือเพื่อต่อต้านภัยคุกคามจากภายนอก แต่ความร่วมมือทางทหารอย่างเดียวยังไม่เพียงพอในการสร้างความเจริญ และความเป็นหนึ่งเดียวในอาเซียนได้ คงต้องอาศัยความร่วมมือในด้านอื่นด้วย เช่น ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม และวัฒนธรรม สมดังคำของ พันเอก(พิเศษ) ดร.ถนัด คอมันตร์ ที่ว่า ความร่วมมือทางทหารเป็นเรื่องระยะสั้น แต่ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และสังคมเป็นเรื่องระยะยาว

ในปัจจุบันประเด็นด้านเศรษฐกิจได้รับการสนับสนุนเป็นประเด็นหลักในอาเซียน และเป็นประเด็นชีวิต การพัฒนาของประเทศสมาชิก ดังนั้น การรวมกลุ่มเศรษฐกิจจะทำให้อาเซียนมีการพัฒนาร่วมกันและพึ่งพิงกัน ในภูมิภาคอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะเกิดประโยชน์ในการพัฒนามากมาย เช่น เพิ่มการค้า เกิดตลาดใหญ่ขึ้น ดึงดูด นักลงทุน การปรับปรุงประสิทธิภาพเพื่อรองรับการแข่งขัน เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2556 นี้ ASEAN ครบรอบ 46 ปี ถือได้ว่าสามารถดำรงอยู่ได้ยาวนาน ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการมีวิถีอาเซียน (ASEAN Ways) ที่ชัดเจน กล่าวคือ (1) การลงมติเรื่องใด ๆ ต้องอาศัยการตัดสินใจโดยฉันทามติ (Consensus) (2) การไม่แทรกแซงกิจการภายในกันและกัน (3) มีการพัฒนาความร่วมมือในประเด็นต่าง ๆ อย่างค่อยเป็นค่อยไป (4) การผูกพันกันอย่างหลวม ๆ โดยมีการร่วมมือกันด้วยกระบวนการสร้างความเข้าใจร่วมอย่างไม่เป็นทางการ ปราศจากข้อผูกมัดทางกฎหมาย (5) การสนับสนุนการพัฒนาซึ่งกันและกัน (6) ความเป็นอิสระไม่ถูกรอบงำโดยมหาอำนาจใด ๆ อย่างไรก็ตามการดำรงอยู่กับการพัฒนาเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการควบคู่กันไป แต่การพัฒนาการเป็นประชาคมอาเซียนด้วยตนเองยังคงพบกับอุปสรรคอยู่หลายประการ เช่น ปัญหาการเมือง ขั้นตอนการพัฒนาที่ต่างกัน การคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติตน การรับสมาชิกที่มีความแตกต่างอย่างมากทำให้การพัฒนาชะงักงัน

โดยสรุป เมื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินการ และประโยชน์ของการเป็นประชาคมอาเซียน มีทั้งผลดี และผลเสียที่สัดส่วนเทียบได้ใกล้เคียงกัน ผลดีเป็นสิ่งที่ต้องนำมาสานต่อ ส่วนผลเสียต้องนำมาเป็นบทเรียนเพื่อการ

ศิริัญญา ปกาสิทธิ์ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

ปรับปรุง แสดงให้เห็นว่าอาเซียนต้องพัฒนา ปรับปรุงตนเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และเจริญเติบโตต่อไป

□ Thailand and Myanmar International Relations

by Mr.Chainarong Keratiyutwong; Minister, Royal Thai Embassy, Yangon, Myanmar

จากการเปิดประเทศของเมียนมาร์ ประกอบกับการมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เมียนมาร์จึงเป็นเป้าหมายของนักลงทุนต่างชาติที่เข้าไปสร้างความสัมพันธ์ทั้งด้านการค้า และความร่วมมือการพัฒนาอื่น ๆ ประเทศไทยเช่นเดียวกัน เราต้องดำเนินการเชิงรุกทั้งภาครัฐ และเอกชนในการก้าวเข้าไปลงทุน เรียนรู้ในเมียนมาร์ ซึ่งตอนนี้เมียนมาร์อยู่ในช่วงของการปฏิรูปการพัฒนาด้านการจัดการ (ก่อนหน้านี้ คือด้านการเมือง และเศรษฐกิจ) โดยอาจจะเข้าไปในลักษณะเป็นนักลงทุน หรือเป็นที่ปรึกษา เพราะประเทศไทยมีความชำนาญด้านการบริหารจัดการ ในขณะที่เมียนมาร์มีทรัพยากรพร้อม ดังนั้น จึงเป็นความเหมาะสมที่สร้างสรรค์ และสร้างประโยชน์ซึ่งกันและกัน

ในส่วนของพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประเทศไทยให้ความช่วยเหลือเมียนมาร์ผ่านสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (สพร.) ด้วยการสนับสนุนทุนการศึกษา แต่เรื่องความต้องการเข้ามาศึกษาในประเทศไทยมีน้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศทางยุโรป ดังนั้นประเทศไทยต้องปรับกลยุทธ์ด้วยการสร้าง สื่อสารจุดเด่นของตนเองเพื่อดึงดูดต่างชาติเข้ามาศึกษาในประเทศไทย

ด้านแรงงานเมียนมาร์ในประเทศไทย ในระยะยาวยังคงคาดว่าจำนวนแรงงานเมียนมาร์จะยังคงอยู่ประเทศไทยแม้จะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรี เนื่องจากประเด็นความสะดวกสบาย และค่าแรงประเทศไทยที่ดีกว่า

จะเห็นได้ว่าไทย-เมียนมาร์ มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านประเทศคู่ค้า ซึ่งประเทศไทยมีการค้า และลงทุนในเมียนมาร์เป็นอันดับต้น ๆ และประเทศไทยยังมีบทบาทสนับสนุนการปฏิรูปการเมือง เศรษฐกิจ และประชาธิปไตยของเมียนมาร์ โดยได้ช่วยอธิบายให้ประชาคมโลกได้เข้าใจและเห็นถึงพัฒนาการในเมียนมาร์อย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีประเด็นที่ทำทลายในเรื่องแรงงาน พลังงาน และทรัพยากรธรรมชาติ ที่ประเทศไทยและเมียนมาร์ จะต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพไปด้วยกัน

□ Myanmar and International Trade Overview and

Site Visit: Myanmar International Terminal Thilawar

ท่าเรือติละวา เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลญี่ปุ่นที่ได้มองการณ์ไกลถึงการขยายเศรษฐกิจและแสดงความกระตือรือร้นในการเข้ามาทำการค้าและลงทุนในเมียนมาร์ที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานที่เป็นคนหนุ่มสาว ท่าเรือได้เริ่มสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2538 และสามารถเริ่มดำเนินการได้ในปี พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นท่าเรือเอนกประสงค์ที่มีการขนส่งหลากหลายรูปแบบ อาทิ ตู้คอนเทนเนอร์ รถยนต์ สินค้าเทกอง เป็นต้น สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ทุเรียนและข้าว สินค้านำเข้า ได้แก่ เหล็ก เครื่องจักร รถยนต์ และมีการปฏิบัติงานตลอด 24 ชั่วโมงทุกวัน

การริเริ่มเขตเศรษฐกิจพิเศษติละวากำลังมีความคืบหน้า เขตนี้ประกอบด้วยอุตสาหกรรมไฮเทค สิ่งทอ อุตสาหกรรมเน้นใช้แรงงาน และอุตสาหกรรมการผลิต และการขยายพื้นที่ท่าเรือติละวาเป็นการเตรียมพร้อมรับมือกับเขตการค้าเสรีอาเซียน ตอบสนองความต้องการของธุรกิจต่างชาติขณะเดียวกันรัฐบาลเมียนมาร์ยังให้การสนับสนุนการลงทุนจากภาคเอกชนเมียนมาร์เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการอีกทางหนึ่ง

□ The Adaptation of Myanmar in the new Social and Economic Era

by Mr. Thein Myint Wai (Assistant Director; Ministry of Commerce)

จากโครงสร้างทางเศรษฐกิจของเมียนมาร์ จะเห็นได้ชัดว่าเมียนมาร์เป็นประเทศเกษตรกรรม รองลงมาคือด้านการบริการ และอุตสาหกรรม ซึ่งมีสัดส่วนแรงงานหนุ่มสาวเป็นจำนวนมาก เมียนมาร์มีนโยบายทางเศรษฐกิจเน้นการพัฒนาด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน การพัฒนาอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงทั้งประเทศ และระบบการคำนวณตัวเลขเศรษฐกิจที่มีคุณภาพ สินค้าส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าพื้นฐานในราคาถูก และมีการนำเข้าสินค้าส่วนใหญ่ประเภทชิ้นส่วนการผลิตในราคาสูง คู่ค้าที่สำคัญ คือ จีน ประเทศไทย สิงคโปร์ ญี่ปุ่น และอินเดีย ฯลฯ

ในส่วนของการเปิดประเทศภายใต้รัฐบาลใหม่ เมียนมาร์มีการปฏิรูประบบภายในประเทศที่น่าสนใจ 4 ช่วงด้วยกัน คือ 1) การปฏิรูปการเมือง ในช่วง พ.ศ. 2554 2) การปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคม ในปี พ.ศ. 2555 3) การส่งเสริมความโปร่งใส หลักธรรมาภิบาล ในปี พ.ศ. 2555 4) การปฏิรูปธุรกิจภาคเอกชน ในปี พ.ศ. 2556 ที่สำคัญเมียนมาร์มีเป้าหมายในการเพิ่ม GDP ต่อหัว จาก 850 US\$ เป็น 1,000 US\$ ในปี พ.ศ. 2557 สำหรับการเปิดเสรีทางการค้า เมียนมาร์ตอบรับด้วยการลดกฎเกณฑ์เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้ามากขึ้น ตัวอย่างเช่น สินค้าจำพวกข้าว เมล็ดงา ที่เคยถูกห้ามการส่งออก ปัจจุบันสามารถส่งออกได้ และมีการลดภาษีส่งออก ขณะเดียวกันสินค้าจำพวกน้ำตาล อาหารกระป๋อง บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ที่เคยถูกห้ามการนำเข้า ปัจจุบันสามารถนำเข้าได้ เป็นต้น

ศิริกัญญา ปกาสิทธิ์ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

สรุปได้ว่า เพื่อตอบสนองการเปิดประเทศ เปิดรับการลงทุน พร้อมรับการพัฒนาต่าง ๆ เมียนมาร์ได้ปรับนโยบายให้เสรีทางการค้าอย่างมาก เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการ นักลงทุนในประเทศและต่างประเทศ และนโยบายต่าง ๆ สามารถดำเนินไปด้วยดี ด้วยความคาดหวังการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบก้าวกระโดดบวกกับการเปิดรับการพัฒนาต่าง ๆ อย่างชัดเจน เมียนมาร์จึงเป็นที่จับตาของนักลงทุนต่างชาติเป็นอย่างมาก ยิ่งหากเมียนมาร์มีการบริหารจัดการการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เมียนมาร์จะสามารถยกระดับตัวเองเป็นดาวเด่นในระบบเศรษฐกิจอาเซียนได้ยาวนาน

□ Site Visit: Kambawza Bank and Presentation: Myanmar Financial Sector Development by Executives of Kambawza Bank

Kambawza Bank เป็นหนึ่งในธนาคารเอกชนที่ยิ่งใหญ่ของเมียนมาร์ มีสาขาทั่วเมียนมาร์ และมีพนักงานกว่า 1,000 คน โดยเมียนมาร์ยังคงใช้ระบบเงินสดหมุนเวียนในระบบ คนเมียนมาร์ซื้อขายกันโดยใช้เงินสด การฝากเงินก็จะนำถุงเงินขนาดใหญ่มาฝากธนาคารในแต่ละครั้ง และเป็นที่น่าตื่นใจว่าเครื่องนับเงินในธนาคารมีถึง 10 เครื่องด้วยกันเพื่อความรวดเร็วในการนับเงินสดจำนวนมาก สำหรับ ตู้ ATM นั้นใช้สำหรับการถอนเงินเท่านั้นไม่มีการทำธุรกรรมอื่น จากเหตุผลความยุ่งยาก และข้อจำกัดการทำธุรกรรมการเงินนี้ ทำให้ในอนาคตเมียนมาร์จำเป็นต้องปรับปรุงระบบธนาคารจากระบบเงินสด เป็นการนำธุรกรรมทางการเงินที่สะดวกและปลอดภัย

นอกจากนั้น เมียนมาร์ยังมีความพยายามในการพัฒนาเศรษฐกิจ ระบบการเงินการธนาคาร ซึ่งมีการปฏิรูปใน 2 ช่วง คือ 1) การปฏิรูปเศรษฐกิจและการเงิน ด้วยการจัดตั้งสถาบันการพัฒนาข้อมูลเมียนมาร์ การส่งเสริมธุรกิจเอกชน 2) การพัฒนาทุนมนุษย์ ซึ่งมีเป้าหมายการเพิ่มตัวเลข GDP ต่อหัวให้สูงขึ้น มีการใช้เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการค้า ส่งเสริมการลงทุนของผู้ลงทุนทั้งในและต่างประเทศ และการลดระดับความยากจนของคนเมียนมาร์

โดยสรุปแล้ว เมียนมาร์ควรมีระบบการธนาคารที่ดีเพื่อขยายประสิทธิภาพการชำระหนี้ และดึงดูดเงินฝาก นอกจากนี้การประกันภัยเป็นธุรกิจที่กระตุ้นความมั่นใจในระบบ เนื่องจากเป็นหลักประกันความปลอดภัยให้แก่ผู้ฝากเงิน

สรุปประเด็นเรียนรู้จากการฝึกอบรม

หลักสูตรเตรียมราชการไทยสู่ประชาคมอาเซียน เป็นหลักสูตรที่เข้มข้นที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียน ประเด็นเพิ่มเติมจากความรู้ ประสบการณ์ของวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในประเทศไทย และเมียนมาร์ รวมถึงการมีโอกาสเยี่ยมชมและหารือข้าราชการ ณ สถานทูตไทยประจำย่างกุ้ง เยี่ยมชมท่าเรือติละวาที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของเมียนมาร์อย่างมาก และเยี่ยมชมธนาคารเอกชนชื่อดัง Kambawza ที่มีผลประกอบการสูง และจ่ายภาษีเป็นอันดับหนึ่งในเมียนมาร์ นอกจากนี้ ข้าราชการที่เข้าร่วมหลักสูตรซึ่งมาจากกระทรวง กรมที่แตกต่างกัน ทำให้มีการแลกเปลี่ยนมุมมอง ประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวกับอาเซียนที่หลากหลาย และเป็นการสร้างเครือข่ายผู้ปฏิบัติงานด้านอาเซียนที่ครอบคลุมในทุกด้านของภาคราชการไทย

ประเด็นเรียนรู้ได้รับจากการรับฟังการบรรยายจากวิทยากรที่มีความรู้ ประสบการณ์สูงเกี่ยวกับอาเซียน และการศึกษาดูงาน ณ เมียนมาร์ ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้เชิงลึกที่ครอบคลุม และเป็นปัจจุบัน ที่สามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบการปฏิบัติงานได้ ซึ่งจะจำแนกประเด็นเรียนรู้เป็น 3 ด้านตามเสาหลักของประชาคมอาเซียน

ด้านการเมืองและความมั่นคง

วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งอาเซียน มาจากประเด็นด้านความมั่นคงเพื่อป้องกันภัยคุกคามจากลัทธิคอมมิวนิสต์ แม้ปัจจุบันภัยคุกคามนี้จะไม่เป็นประเด็นคุกคามอาเซียน แต่ภารกิจด้านการเมือง ความมั่นคงยังคงมีความสำคัญ และสร้างความมั่นใจให้แก่ประเทศสมาชิกอาเซียน

การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนด้านการเมืองและความมั่นคง ทำให้ประชาคมมีกติกา ร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ โดยอาศัยความร่วมมือกันเมื่อเผชิญภัยคุกคามจากภายนอก ทั้งช่วยส่งเสริม เสถียรภาพ และความมั่นคงในภูมิภาค

กองกำลังอาเซียน ในทางทฤษฎีจะต้องสามารถเคลื่อนย้ายกองกำลังได้อย่างเสรี เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เป็นภัยต่อความมั่นคง หรือเหตุการณ์ที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น ภัยธรรมชาติ การช่วยเหลือ ด้านมนุษยธรรม นอกจากนี้ในยามปกติจะมีการฝึกกองกำลังร่วมกันเพื่อการสร้างมาตรฐานทางการทหารในอาเซียน

ด้านเศรษฐกิจ

ประเทศสมาชิกอาเซียน มีความเจริญ และการพัฒนาแตกต่างกันอย่างมาก ตัวอย่างเช่น ตัวเลข GDP ต่อหัว เปรียบเทียบระหว่างสิงคโปร์ (43,929 US\$) และเมียนมาร์ (715 US\$) ทำให้เห็นช่องว่าง การพัฒนาที่ชัดเจน อย่างไรก็ตามตัวเลขนี้เชื่อว่าคงอยู่เช่นนี้เสมอ ณ ปัจจุบันแต่ละประเทศพยายามกระตุ้น

ด้านเศรษฐกิจ พยายามเพิ่มตัวเลข GDP ต่อหัว ให้ทัดเทียมกัน แต่ดูเหมือนจะเป็นไปได้ยาก เนื่องจากระบบการบริหารจัดการ การวางนโยบายระยะสั้น ระยะยาว รวมถึงตัวชี้วัดการปฏิบัติงานที่เป็นตัวบ่งชี้ผลสำเร็จของงาน ที่มีความเข้มงวดแตกต่างกัน

การวิเคราะห์อาเซียน โดยใช้ SWOT Analysis ทำให้เห็นประเด็นจุดเด่น จุดด้อย โอกาส และภัยคุกคามที่ชัดเจน ซึ่งเราควรมองจุดด้อย และภัยคุกคามมากกว่า เช่น ช่องว่างการพัฒนา จำนวนแรงงานไร้ฝีมือจำนวนมาก การพึ่งพิงการลงทุนจากต่างชาติมากเกินไป การขยายอิทธิพลของจีนและอินเดีย เป็นต้น เนื่องจากจะเป็นข้อมูลที่น่าสนใจมาใช้ปรับกระบวนการ การบริหารจัดการ ความร่วมมือในอาเซียน เพื่อลดประเด็นไม่พึงประสงค์เหล่านี้

การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนด้านเศรษฐกิจ มีประเด็นที่กล่าวถึงบ่อยครั้ง คือ Single Market, Production Base, Free flow of goods, service, investment and capital ประเด็นเหล่านี้จะสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนหนึ่งประเทศสมาชิกอาเซียนต้องมีการปรับปรุง ลด กฎระเบียบ หลักเกณฑ์ ขั้นตอน ให้มีความสะดวก ไม่ซับซ้อน ประเด็นอาเซียนเป็นประเทศเดียว แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินการปรับ ลด เหล่านี้ต้องมีการศึกษาข้อมูล ระบุผลดีผลเสียอย่างชัดเจน เพื่อจะได้ไม่เป็นการสร้างปัญหาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ตามมา

ประเด็นศึกษาเมียนมาร์ จากการเข้าร่วมหลักสูตรนี้ ทำให้มีมุมมองเมียนมาร์ที่เปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ จากเดิมมองเมียนมาร์ว่าเป็นประเทศด้อยพัฒนา ไม่มีความเจริญก้าวหน้า เศรษฐกิจถดถอย พื้นตัวยาก แต่เมื่อได้รับฟังข้อมูล ได้ดูงานสถานที่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจอย่างท่าเรือ และธนาคาร ทำให้ต้องเปลี่ยนมุมมองประเทศเพื่อนบ้านอย่างเมียนมาร์เสียใหม่ เพราะได้เรียนรู้ถึงการพัฒนาก้าวกระโดด การเปิดรับการพัฒนาและการลงทุนจากต่างชาติ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีมากมาย การวางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจที่ต้องทำให้เกิดขึ้นได้จริง เป็นต้น ประเด็นเหล่านี้ทำให้ต้องย้อนกลับมามองประเทศไทย ว่าเรา ณ ปัจจุบันมีความพร้อมในตัวเอง พร้อมในกฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ พร้อมในมุมมองระดับสากลมากน้อย และทั่วถึงแค่ไหน หากเรายังไม่เตรียมพร้อม ณ ตอนนี้ และวางแผนสำหรับอนาคต อาจเป็นไปได้ว่าเมียนมาร์จะผลักดันตัวเองจนสามารถขึ้นเป็นประเทศพัฒนาอันดับต้นในอาเซียนก็เป็นได้

ด้านสังคมและวัฒนธรรม

เป็นประเด็นที่ถูกกล่าวถึง และนำเสนออย่างน้อยที่สุด เนื่องจากมีการวัดระดับความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมน้อย และขาดตัวชี้วัดที่เห็นได้ชัดเจน การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนด้านสังคม และวัฒนธรรม อาจสำเร็จสมบูรณ์ได้ยาก เนื่องจากมีความแตกต่างที่หลากหลาย ทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา วิถีการดำรงชีวิต ซึ่งแต่ละประเทศก็มีความต้องการที่จะคงเอกลักษณ์ของประเทศ อย่างไรก็ตาม ความหลากหลายที่กล่าวถึง

สามารถนำมาเป็นจุดเด่น หรือโอกาสให้อาเซียนได้ เพราะในความหลากหลายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว จะเป็นเสน่ห์ดึงดูดต่างชาติ ที่เข้ามาชื่นชมภูมิภาคเดียวแต่ได้สัมผัสเอกลักษณ์ทั้งดงามของแต่ละประเทศสมาชิก

ประเด็นศึกษาเมียนมาร์ การได้ไปสัมผัสเมียนมาร์จากการศึกษาดูงาน ทำให้เห็นความเจริญ การพัฒนาของชาวเมียนมาร์จากการเปิดประเทศ ชาวเมียนมาร์ส่วนใหญ่มีความเป็นสากลมากขึ้น ทั้งจากการใช้ชีวิต การสื่อสารภาษาอังกฤษ มารยาทการเข้าสังคม เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าชื่นชม ยินดีกับการพัฒนามนุษย์ สังคมและวัฒนธรรม แต่ในทางกลับ ซึ่งเป็นปกติว่าการพัฒนาย่อมมีช่องว่างความแตกต่างในสังคม กล่าวคือ ชาวเมียนมาร์บางกลุ่มยังคงมีชีวิตที่ลำบาก ขาดการพัฒนา ขาดโอกาส และไม่สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมเมียนมาร์ได้ทัน ประเด็นนี้ถือเป็นปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น และยากที่จะแก้ไขได้ในระยะสั้น

มองเฉพาะในส่วนการพัฒนาที่ดีของเมียนมาร์ ชาวเมียนมาร์มีความเป็นสากลในวิถีชีวิต สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้คล่องแคล่ว ทำให้ประเทศไทยต้องมีการปรับปรุง ส่งเสริมศักยภาพคนไทยให้สามารถอยู่ในระดับสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรัฐบาล เอกชน บุคคล ทุกภาคส่วนต้องมีแผนการพัฒนาที่ชัดเจน มีการตั้งเป้าหมายความสำเร็จ และแนวทางปฏิบัติเพื่อความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม และสามารถดำเนินการได้จริง

ประเด็นที่ควรนำมาดำเนินการในภาครัฐ

จากการฝึกอบรม และศึกษาดูงานซึ่งได้เรียนรู้ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สิงคโปร์ อินโดนีเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมียนมาร์ ทำให้เห็นถึงประเด็นที่ควรนำมาดำเนินการในภาครัฐของประเทศไทย คือ

ประการแรก การเตรียมความพร้อมทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถปฏิบัติตนในระดับสากลได้ เช่น การสื่อสารภาษาอังกฤษ การรับรู้ข้อมูลประเทศเพื่อนบ้าน การติดตามข่าวสารต่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ และการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ฯลฯ เพราะเมื่อบุคลากรมีศักยภาพในระดับสากลดังกล่าวแล้ว จะไม่เป็นปัญหาในการติดต่อสื่อสาร เจริญหรือข้อราชการ หรือสร้างความร่วมมือในการกิจการ

ประการที่สอง การปรับระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับ ให้เอื้อต่อการดำเนินกิจการอาเซียน ราชการไทยควรปรับ ลดประเด็นที่เป็นกีดขวางหรือทำให้ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านล่าช้า ชับซ้อน เพราะการเป็นประชาคมเปรียบเสมือนการเป็นหนึ่งเดียว ดังนั้น การดำเนินกิจการต่าง ๆ ควรเป็นระบบเดียวกัน หรืออย่างน้อยให้มีความแตกต่างกันน้อยที่สุดเพื่ออำนวยความสะดวกซึ่งกันและกัน

ประการที่สาม การบูรณาการข้อมูลการดำเนินการอาเซียน เมื่อพิจารณาในส่วนภารกิจของกระทรวง ทบวง กรมในราชการไทย จะเห็นได้ว่าภารกิจอาเซียนของแต่ละกระทรวง ทบวง กรมดำเนินการไปในทางที่ สอดคล้องกับภารกิจองค์กร ซึ่งมีความหลากหลาย ทั้งโครงการ กิจกรรม ข้อมูลการดำเนินการ ดังนั้น ภาคราชการควรมีการรวมข้อมูลการดำเนินการเกี่ยวกับอาเซียนเป็นหนึ่งเดียว เพื่อให้เห็นภาพการดำเนินการ ในภาพรวมทั้งระบบ และลดความซ้ำซ้อนของการดำเนินการ

ประการที่สี่ จากการเรียนรู้การบริหารจัดการของสิงคโปร์ที่ประสบความสำเร็จ ส่วนหนึ่งคือ มีการ กำหนดตัวชี้วัดแบบก้าวหน้าที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพ และมีการลงโทษอย่างจริงจังกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติงาน ตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งในราชการไทยมีการกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจน แต่ขาดการกำหนด ตัวชี้วัดที่ท้าทาย หรือตัวชี้วัดแบบก้าวหน้า รวมถึงการกำหนดตัวชี้วัดที่เอื้อให้การปฏิบัติงานสำเร็จ ดังนั้น ราชการไทยควรมีการเคร่งครัดเรื่องการกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานที่สร้างนวัตกรรม สร้างการพัฒนาให้ แก่งาน และกระตุ้นวิธีการปฏิบัติงานที่มุ่งผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

